

JEU DE BOULES: oude mannenspel of dé nieuwe olympische sport?

Nu Parijs de Olympische Spelen van 2024 wil organiseren, is er een waar offensief gestart. Als het aan de Fransen ligt, moet jeu de boules, oftewel petanque, dé nieuwe Olympische sport worden. De voorzitter van de Franse petanque-bond zegt dat er wereldwijd in meer dan 160 landen miljoenen spelers actief zijn. Wat is de oorsprong van deze populaire sport?

In Nederland staat jeu de boules vooral bekend als een ontspannen campingsport. Vele toeristen die in Frankrijk in aanraking zijn gekomen met het spel waren zo enthousiast dat ze het mee hebben genomen naar huis. Niet alleen in Europa, maar ook in de Verenigde Staten, Canada en zelfs in China en Thailand is jeu de boules razend populair.

Jeu de boules stamt af van een balspel dat al in het oude Griekenland werd beoefend. De Romeinen namen dit over en veranderden het in een versie die meer lijkt op het spel dat vandaag de dag bekend is. Door de eeuwen heen blijft het aanwezig als tijdverdrijf en in de Middeleeuwen was er zelfs sprake van een flinke opleving. Na de Franse revolutie ontwikkelde het spel zich tot een heuse volkssport.

‘Oude mannensport’

Jeu de boules zoals we het nu kennen, is volgens overlevering ontstaan rond 1907 in La Ciotat, vlakbij Marseille. Jules Lenoir, een oudere man, speelde het aloude balspel, maar kon geen aanloop nemen vanwege zijn reuma. Zo ontstond de regel dat de speler binnen een cirkel moet blijven als hij de bal werpt. Petanque – ofwel jeu de boules - was geboren. Het zorgde er echter ook voor dat de sport vanaf toen regelmatig werd aangemerkt als een ‘oude mannensport’, hoewel tegenwoordig vele leden het hier natuurlijk niet mee eens zijn.

In 1958 werd de internationale bond van jeu de boules opgericht naar aanleiding van een wedstrijd in België het jaar ervoor. Zeven landen, waaronder België, Spanje en natuurlijk Frankrijk, waren als eerste van de partij. In 1959 werden de eerste Wereldkampioenschappen petanque georganiseerd met verschillende categorieën. Zo waren er aparte wedstrijden voor mannen en vrouwen en was er een aparte categorie die ‘precisieschieten’ heette.

Populair op eigen bodem

In Frankrijk geniet het spel nog steeds de grootste

populariteit met ongeveer 350.000 officiële leden en zo'n 17 miljoen hobbyspelers. Maar ook in Nederland is de liefde voor deze balsport gegroeid. De Nederlandse tak van de jeu de boules bonden werd opgericht onder de naam ‘Nederlandse Jeu de Boules Bond’. Inmiddels kent de sport in Nederland zo'n 18.000 officiële leden verdeeld over meer dan 225 verenigingen. En nog steeds groeit het aantal, waarbij verassend genoeg steeds meer jongeren interesse tonen.

Hoe hoort het nu?

Jeu de boules is officieel de verzamelnaam voor verschillende ‘disciplines’. Het wordt echter vaak gebruikt als synoniem voor petanque. Maar hoe werkt het nu precies? Het spel kan gespeeld worden met individuele spelers, maar ook met teams van twee (*doublette*) of drie personen (*triplette*). De bedoeling is om de *boules* zo dicht mogelijk bij de *but* (een klein hout balletje) te krijgen, wat in het Frans ‘doel’ betekent. Het spel is ten einde zodra één van de teams 13 punten heeft behaald.

Grieken speelden al jeu de boules

Al in de Griekse tijd werd geoefend in het gooien met ijzeren ballen, echter toen de Romeinen er het doel of "but" aan toevoegden kon je spreken van het allereerste begin van Jeu de Boules. De Romeinen importeerden deze sport, net als vele andere vaardigheden en technieken naar Gallië, waar het tot de dag van vandaag de volkssport is gebleven.

Jeu de Boules is de Franse verzamelnaam voor balspelen die in Italië "Boccia" heten, in Engeland "Bowls", in België "Krullenbollen" en in Duitsland "Boule spiel". Na een opleving van het spel in de middeleeuwen verloor het spel zijn aantrekkingskracht en werd hoofdzakelijk nog gespeeld in de Provence.

Keizer Karel V sprak halverwege de 16e eeuw de banvloek uit over het spel, dat naar zijn mening te veel de aandacht en energie van zijn onderdanen afleidde.

Het verbod dat hij uitvaardigde tegen Jeu de Boules zou, zo dacht de Keizer, in plaats van het balspel het hand-kruisboogschieten populairder maken. Het is hem niet gelukt, want het vredelievende Jeu de Boules bleef bestaan.

De meest bekende en beoefende vorm van Jeu de Boules is petanque. Petanque is afgeleid van "pieds tanques" de voeten gebonden bij elkaar. Het spel werd ontwikkeld door een fanatieke jeu Provençal-speler (een andere spelsoort, waarbij een aanloop wordt genomen), die door reuma minder mobiel geworden

was, maar die toch zijn geliefde sport wilde blijven beoefenen. Na 1945 waaierde het spel uit over Europa. Niet veel later volgden alle Midden-Europese landen en de Franse koloniën. Tegenwoordig wordt er "gebouled" tot in Amerika en Thailand. In dat laatste land is zelfs de prinses de beschermvrouw van de bond en een van de meest fanatieke supporters.

Frankrijk is niet allen de bakermat van het spel, maar in Frankrijk heerst ook echt een boulecultuur. De Franse bond is qua grootte de derde bond van Frankrijk, met meer dan 440.000 leden. Daarnaast zijn er vele Fransen die het spel buiten een vereniging en/of bondsverband beoefenen. Toen in Nederland in het begin van de jaren zeventig een aantal studenten in Amsterdam besloot niet een club, maar meteen een bond op te richten, konden ze niet vermoeden dat deze sport ook in Nederland zo'n grote vlucht ging nemen. De praktijk als leermeester. Een handleiding voor het leren van pétanque is niet goed te geven. Al doende leert men pétanque. Een nuchtere, oer uitdrukking maar volledig van toepassing op dit spel. Doen, overal en altijd. Daarom steeds de boules bij de hand houden, want elk terreintje is geschikt om even met burens, vrienden of collega's een balletje te gooien.